

خبر

ناتو در باره موضع نظامی چین هشدار داد

پکن: در برابر چالش‌ها ساکت نمی‌نشینیم

● رهبران ناتو (پیمان آتلانتیک شمالی) که برای اجلاس در بروکسل جمع شدند، درباره تهدید نظامی ناشی از چین هشدار دادند و رفتار این کشور را «یک چالش سیستماتیک» خواندند. در واکنش، پکن ناتو را متهم کرد که در خصوص تهدیدآمیزبودن برنامه نظامی چین مبالغه می‌کند و هشدار داد که این کشور در صورت افزایش «چالش‌های سیستماتیک» علیه خود ساکت نمی‌نشیند.

رهبران ناتو در نشست خود اعلام کردند چین به‌سرعت در حال گسترش زرادخانه هسته‌ای خود است. به باور رهبران ناتو، چین درخصوص نوسازی نظامی خود «شفاف» نبوده و با روسیه همکاری نظامی مشترک داشته است.

ایس‌اوالین باری بود که ناتو چین را در مرکز دستور کار خود قرار می‌داد. با این حال، ینس استولتنبرگ، دبیرکل ناتو، گفت این اتحاد خواهان جنگ سرد جدید با چین نیست. او پیش‌تر نیز گفته بود: «ما باید به‌عنوان یک اتحاد چالش‌هایی را که ظهور (نظامی) چین برای امنیت ما ایجاد می‌کند، برطرف کنیم».

ناتو یک اتحاد نظامی قدرتمند بین ۳۰ کشور اروپایی و آمریکای شمالی است. این پیمان پس از جنگ جهانی دوم در واکنش به گسترش اتحاد جماهیر شوروی تأسیس شد. نشست سران کشورهای عضو ناتو برای نشان‌دادن حمایت مجدد آمریکا از این پیمان برنامه‌ریزی شده است. این اولین حضور جو بایدن در نشست ناتو بعد از برعهده‌گرفتن ریاست‌جمهوری آمریکاست.

در سال‌های اخیر، اتحادیه اروپا به خاطر مسائلش در ارتباط با بودجه و اهداف آن تحت فشار قرار گرفته است. هم‌زمان در بیانه‌ای در تویتِر، نمایندگی چین در اتحادیه اروپا از ناتو به خاطر «تهدمت درباره برنامه‌های توسعه صلح‌آمیز چین» انتقاد کرد و گفت «چین به یک سیاست دفاعی متعهد است که ماهیت دفاعی دارد». چین هیچ کشوری را به «چالش سیستماتیک» فرا نخوانده است، اما اگر «چالش‌های سیستماتیک» افزایش یابد و نزدیک‌تر شود، پکن کنار نخواهد نشست. پیام ناتو به چین به دنبال انتقاد سران کشورهای گروه هفت، متشکل از اقتصادهای بزرگ جهان، در نشست اخیرشان در بریتانیا صورت می‌گیرد. رهبران گروه هفت، در بیانه‌ای چین را به اتهام نقض حقوق بشر سرزنش کردند و خواستار تحقیق شفاف درباره منشأ بروز ویروس کرونا در این کشور شدند. در پاسخ، چین در بیانه‌ای از طریق سفارت خود در بریتانیا گروه هفت را به گفتن «دروغ، شایعات و اتهامات بی‌اساس» متهم کرد.

«نشست امروز میان جو بایدن و ولادیمیر پوتین

رؤسای جمهوری ایالات متحده و روسیه در ژنو سوئیس، پاداش اقدامات خرابکارانه پوتین نیست، بلکه فرصتی است برای هشدار بایدن به رئیس‌جمهور تمایت‌خواه روسیه و می‌تواند آغازگر دوره جدیدی از رابطه واشنگتن و مسکو باشد.» این برابند دیدگاه تحلیلگران و کارشناسانی است که در میزگرد دانشگاه استنفورد که به بهانه دیدار بایدن و پوتین ترتیب داده شده بود، شرکت کردند. «کارتین استونر» محقق علوم سیاسی دانشگاه استنفورد، «مایکل مک‌فال» استاد علوم سیاسی و سفیر سابق ایالات متحده در روسیه، «ز گوتمولر» محقق اندیشکده هورور و معاون دبیرکل سابق ناتو و «نورمن نایمارک» مورخ روسیه در این گفت‌وگو حضور داشتند. آنها متفق‌القول بودند که مذاکرات امروز می‌تواند روابط ایالات متحده و روسیه را بازتنظیم کند که در مواردی خاص هم بازدارندگی ایجاد کند، ازجمله امنیت سایبری -با توجه به حملات اخیر به نهادهای فدرال در ایالات متحده آمریکا- و ایجاد ثبات استراتژیک مربوط به سلاح‌های هسته‌ای.

رابطه فعلی ایالات متحده و روسیه

نایمارک: روابط فعلی روسیه و آمریکا احتمالا در پایین‌ترین نقطه از اوایل دهه ۱۹۸۰ قرار دارد. زمانی که روابط بین دو قدرت برتر هسته‌ای جهان تا این حد سرد و پر تنش است، باید از نشست امروز در ژنو استقبال کرد. سه ماه پیش و زمانی که مسکو ده‌ها هزار سرباز را به مرز اوکراین منتقل کرد، نیروی هوایی و دریایی خود را در منطقه مستقر کرد. بایدن و پوتین تأکید کرده‌اند که در روابط دوجانبه خود به دنبال ایجاد ثبات، اعتماد دوجانبه و رفتار قابل پیش‌بینی هستند؛ اما هم‌زمان دولت‌های متبوع آنها هشدار داده‌اند که نباید از اجلاس ژنو انتظار پیشرفت جدی و درخور توجهی در رابطه دو کشور داشت.

استونر: آمریکا از اواخر دولت دوم باراک اوباما به دلیل عقب‌نشینی از سیاست جهانی، اهرم‌های فشار زیادی را در برابر رقیبی مثل روسیه از دست داد. این رویکرد در دوره دونالد ترامپ هم با شعار «اولویت با آمریکا» جدی‌تر از قبل دنبال شد. اما همچنان برخی اهرم‌ها را در اختیار داریم و باید دید تا چه میزان می‌توان از آن استفاده کرد. ما لزوماً نمی‌خواهیم روسیه را بی ثبات کنیم؛ زیرا با کشوری بزرگ، پیچیده و دارای سلاح هسته‌ای روبه‌رو هستیم، اما همه نشانه‌ها به مانند پوتین در قدرت تا سال ۲۰۳۶ اشاره دارد. او قدرت را کنار نمی‌گذارد و به نظر می‌رسد ما باید سعی کنیم در موارد خاص بازدارندگی ایجاد کنیم، ازجمله درباره نسگاه او به اوکراین که مانند یکی از اقمار اتحاد جماهیر شوروی به آن نگاه می‌کند. درباره گرچستان و بلاروس هم وضعیت همین‌گونه است.

انتقاده‌ها به دیدار بایدن با پوتین

استونر: یک سؤال منطقی در مورد اینکه چرا بایدن و پوتین ملاقات می‌کنند، وجود دارد و باید دید آیا این دیدار به‌نوعی پاداش به پوتین برای اقدامات مخربش است؟ من نظر دیگری دارم و فکر می‌کنم این جلسه نه‌تنها اعتباربخشیدن به پوتین و تأیید اقدامات اخیر او نیست، بلکه می‌تواند دیداری هشدارآمیز از سوی بایدن باشد. بایدن در این ملاقات می‌تواند تأکید کند که اگر حملات سایبری روسیه ادامه یابد، ایالات متحده هم گزینه‌هایی روی میز دارد. نایمارک: هیچ دلیلی وجود ندارد که رئیس‌جمهوری

جهان

میزگرد دانشگاه استنفورد به بهانه نشست امروز بایدن و پوتین در ژنو

هیاهو برای هیچ

اجرا و قابل تحقق می‌داند، اجرا کند. ما این نشست‌ها را صرفاً برای برگزاری یک نشست ترتیب نمی‌دادیم، در اولین ملاقات اوباما و مدودف در جولای ۲۰۰۹، فهرستی طولانی از اقدامات قابل اجرا را به آنها تحویل دادیم. اما امروز راهی برای تکرار آن متصور نیستیم؛ به این دلیل که پوتین نمی‌خواهد با واشنگتن همکاری کند. او نمی‌خواهد فهرستی از اقدامات قابل اجرا در اختیارش قرار گیرد؛ چراکه نمی‌خواهد قدمی جدی برای کاهش تنش بردارد. این امر برای بایدن چالش‌برانگیز خواهد بود؛ زیرا او گفته است که می‌خواهد یک رابطه پایدار و قابل پیش‌بینی با پوتین داشته باشد. آرزوگرکن عیب نیست ولی فکر نمی‌کنم پوتین به آن نوع روابط علاقه‌مند باشد؛ بنابراین نشست‌هایی از این دست چالشی اساسی ایجاد می‌کند. گوتمولر: با تفاوت‌هایی آشکار میان تعریف دو طرف از تهدید، بعید به نظر می‌رسد که بایدن و پوتین حتی درباره پیمان هسته‌ای توافق کنند. اگرچه آنها می‌توانند توافق کنند که با مشارکت متخصصان، این مسئله را حل کنند. آنها همچنین ممکن است به این نتیجه برسند که با کار مشترک، به یک تعریف واحد از ثبات و تهدید برسند. در نهایت آنها می‌توانند با تعیین یک ضرب‌الاجل موافقت کنند؛ بنابراین گفت‌وگوها همچنان ادامه خواهد یافت. این نتیجه دلخواه نخواهد بود، اما حداقل این است که مسکو و واشنگتن چالش هسته‌ای را دوباره در دستور کار دو طرف قرار می‌دهند.

دستاوردهای احتمالی بایدن

مک‌فال: من فکر می‌کنم محتمل‌ترین امکان برای پیشرفت را باید در آغاز مذاکرات استراتژیک برای ایجاد ثبات جست‌وجو کرد. این عبارتی انتزاعی برای آغاز روند مذاکرات در مورد تسلیحات هسته‌ای دو کشور است و در صورت نتیجه‌بخش بودن می‌تواند معاهده جدید استارت نام گیرد. بایدن و پوتین به درستی پیمان فعلی استارت را در اوایل امسال به مدت پنج سال تمدید کردند و فکر می‌کنم این اقدامی بسیار هوشمندانه بود. شخصاً روی این پیمان کار کردیم و فکر می‌کنم این پیمان شایسته تمدید است. اما زمان این پیمان هم تمام خواهد شد و دور بعدی

مذاکرات بسیار پیچیده‌تر خواهد بود. امیدوارم بایدن و پوتین برای شروع مذاکرات، قربان‌دی جدی‌تر را آغاز کنند. گوتمولر: شاید تنها موضوعی که بایدن می‌تواند با ولادیمیر پوتین در ژنو توافق کند، برنامه هسته‌ای است. از آنجا که این دو طرف در ماه فوریه توافق کردند که پیمان جدید استارت را به مدت پنج سال تمدید کنند، توافقی را برای جایگزینی استارت جدید و آغاز مذاکرات ثبات استراتژیک دنبال کنند. با این حال انتظار نمی‌رود که آنها ایده‌های یکسانی در مورد این دو هدف داشته باشند. بایدن توافق جدیدی برای کنترل تسلیحات می‌خواهد که تمام کلاهک‌های هسته‌ای قابل پرتاب در موشک‌ها با برد قاره‌ای یا برد کوتاه‌تر را شامل شود. او همچنین می‌خواهد در حال تولید هستند. کنترل کند. این سلاح‌های عجیب هنگام مذاکره برای پیمان استارت جدید وجود نداشت و اکنون آنها باید کنترل شوند. در مقابل، پوتین روی موشک‌های متداول دوربرد ایالات متحده متمرکز است و نگران این موشک‌هاست که دقت و قدرت تخریبی سلاح‌های هسته‌ای را دارند. پوتین معتقد است ایالات متحده می‌تواند با استفاده از این سلاح‌های متداول اهداف سختی مانند کرم فرماندهی هسته‌ای مسکو را منهدم کند. او همچنین نگران است که ایالات متحده روش‌های بهتر و دقیق‌تری را برای رهگیری موشک‌های هسته‌ای روسیه و نابودی آنها قبل از رسیدن به اهدافشان به کار گیرد. بدترین کابوس پوتین این است که ایالات متحده نیروهای بازدارنده هسته‌ای او را بدون توسل به سلاح هسته‌ای تضعیف می‌کند.

توصیه به بایدن

مک‌فال: اول اینکه جلسه یک به یک و بدون حضور دیگران نداشته باشد. بهتر است فقط یک جلسه عادی برگزار شود. دوم اینکه من توصیه می‌کنم کنفرانس مطبوعاتی مشترک نداشته باشد که باز هم به پوتین توبیتی برای حمله به غرب و فرار از پاسخ‌گویی با متهم‌کردن دیگران داده شود. بهتر است کنفرانس مطبوعاتی جداگانه داشته باشند؛ زیرا بیشتر مردم در مقایسه با آنچه پوتین می‌گوید، به آنچه بایدن می‌خواهد بگوید علاقه‌مند هستند. سوم، فکر می‌کنم مهم است که وقتی مک‌الاش را دارید، همکاری کنید؛ اما باید در مورد اختلافات نیز صراحت داشت. انتظار دارم بایدن در مورد الکسی ناوالنی و آمریکایی‌هایی که به اشتباه در روسیه بازداشت شده‌اند، درباره شبهه‌جزیره کریمه که هنوز در اشغال روسیه است، شبه‌نظامیان مورد حمایت روسیه در شرق اوکراین و مناطقی از گرجستان و حملات سایبری بی‌وقفه، با پوتین صحبت کنند. در آخرین دیدار بایدن و پوتین در سال ۲۰۱۱ حضور داشتیم و اطمینان دارم بایدن می‌تواند این موضوعات دشوار و چالش‌برانگیز را با پوتین در میان بگذارد.

نشانه‌های مؤثر بودن نشست

استونر: اگر بایدن و پوتین توافق کنند که کمیتی یا شورایی مشترک درباره امنیت سایبری ایجاد کنند، نشانه‌ای از موفقیت‌آمیزبودن نشست خواهد بود. اگر آنها دوباره بر سر جایگزینی یا احیای توافق‌نامه مینسک ۲ که به دنبال پایان‌دادن به جنگ روسیه علیه اوکراین است، مذاکره کنند یا اگر درباره کاهش بیشتر سلاح‌های هسته‌ای تاکتیکی یا سلاح‌های هسته‌ای استراتژیک مذاکره کنند، نشان‌دهنده مثبت‌بودن مذاکرات است.

دولت‌های مدرن فاسد نمی‌شوند؟

شده باشد که مسئولان آن همه افرادی بالقوه فرومایه و به دنبال منافع شخصی خود هستند؛ در واقع سیستم سیاسی باید سه گونه‌ای طراحی شود که حتی اگر تبهکارترین افراد هم در رأس دولت قرار گرفتند، نتوانند آسیب‌های زیادی به منافع کشور وارد کنند. ساختار درست، همان عاملی است که سبب شده میزان فساد و اختلاس در سیستم‌های اداری و اقتصادی کشورهای توسعه‌یافته کم باشد. در اغلب این کشورها ساختارهای ضد فساد طراحی شده و بر عملکرد همه مسئولان نظارت می‌شود. از سوی دیگر احزاب و رسانه‌های آزاد وجود دارند که مانع بروز، ظهور و گسترش فساد می‌شوند. ساختارهای نظارتی اجازه نمی‌دهند که هیچ صاحب‌منصبی بتواند از مقام خود سوءاستفاده کند. مشکل اصلی کشورهای توسعه‌یافته این است که سیستم و ساختارهایشان عمدتاً متکی به برخی خواص طراحی شده و سپس در عمل به حال خود رها می‌شوند. درواقع در نظام‌هایی که در آن احزاب قانونی، آزادی رسانه و قوانین نظارتی منظم وجود نداشته باشد، این سیستم‌ها دچار فساد، رانت، اختلاس و… می‌شوند (دکتر موسی غنی‌زاد). جوامع در حال توسعه برای گریز از فساد سیستماتیک به یک ساختار مدرن ضد فساد نیاز دارند که این ساختارها چند ویژگی اساسی دارند: اقتصاد آزاد و رقابتی، احزاب واقعی و مستقل، اپوزیسیون‌های قوی و هم‌سنگ قدرت حاکم، مطبوعات آزاد و مستقل و تفکیک قوا به صورت واقعی و مستقل، دستگاه قضا و مستقل از قدرت سیاسی، اصولاً لازم‌ه یک سیستم سیاسی دموکراتیک، گردش سخنم و وجود اپوزیسیون‌های قوی و هم‌سنگ خود سیستم است. درواقع دموکراسی نیم‌بدن مستعد فساد است. ولی عامل عمده فساد، اقتصاد دولتی، انحصاری و غیررقابتی است که اجازه می‌دهد اموال دولت به‌صورت کلان در اختیار مدیران قرار بگیرد که هیچ نظارتی هم بر آن وجود ندارد. به همین دلیل است که پروژه‌های دولتی که به لحاظ زمانی بسیار طولانی و هم به لحاظ مالی بسیار گران‌تر از بخش خصوصی انجام می‌پذیرد، درواقع نظام‌های در حال توسعه دچار بحران مشارکت هستند که در آن احاد مردم در ابعاد مختلف غایب هستند و فقط تعدادی از افراد به‌صورت محدود در آن مشارکت دارند و بقیه مردم تنها تماشاگر وقایع هستند.

✽ **عضو هیئت‌علمی بازنشسته دانشگاه**

در حوالی میدان سرخ

سرانجام بایدن و پوتین به هم رسیدند

● پنج ماه از انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا می‌گذرد؛ ایامی که تنش‌های لفظی میان سران کاخ سفید و کرملین پررنگ شد تا اصطکاک میان دو کشور بیش از همیشه افزایش یابد تا آنجا که کرملین اعلام کرد روابط میان مسکو و واشنگتن در سال‌های اخیر به‌قدری بد شده که ظرفیتی برای بدترشدن ندارد؛ اما پس از آن، صحبت‌های بایدن درباره پوتین، نگاه آندری کورتونوف، مدیر کل شورای امور بین‌الملل روسیه را یادآوری کرد که گفته بود اگرچه روابط دوجانبه در نقطه بسیار پایینی قرار دارد، ولی این امکان وجود دارد که فرود بیشتری را نیز تجربه کند. حال پس از ماه‌ها تیرگی روابط میان دو کشور، امروز برای نخستین‌بار بایدن در جایگاه ریاست‌جمهوری با پوتین دیدار می‌کند؛ مذاکراتی که رئیس‌جمهور آمریکا چند هفته پیش هم از موضوعی تقابلی گفته بود «در این دیدار برای پوتین روشن خواهیم کرد که او اجازه نقض حقوق بشر را ندارد»؛ اگرچه بایدن روز یکشنبه پس از پایان نشست گروه هفت (G7) تأکید کرد که رویکردی تقابلی با روسیه را جست‌وجو نمی‌کند.

برنامه‌های پوتین در دیدار با بایدن

صحبت‌های پوتین نشان می‌دهد روسیه به‌دنبال آن است که برنامه منظمی برای تماس‌های شخصی و گفت‌وگوی مستقیم میان رؤسای جمهور دو کشور ایجاد کند و درصدد است مکانیسم‌های عملیاتی و مشخصی برای بسترهایی که منافع مشترک میان مسکو و واشنگتن وجود دارد، شکل بگیرد. در واقع به نظر می‌رسد این رویکرد می‌خواهد وضعیت نگاه کاخ سفید به مسکو را یک گام به عقب ببرد و به کلیدوازه رقابت بازگرداند تا رویکرد دشمنی را مسدود کند و از گسترش تنش‌ها و فشارهای غرب به روسیه و خارج نزدیک آن بکاهد. شاید از همین‌رو بود که پوتین چند شب پیش در برنامه «روسیه، مسکو، کرملین» که از شبکه یک روسیه پخش شد، خطاب به مجری گفت اگر بعد از این جلسه سازکارهای خوبی برای این همکاری‌ها ایجاد کنیم، می‌توان گفت این جلسه بی‌نتیجه نبوده است.

از سوی دیگر اگرچه تنش میان دو کشور در ماه مارس به واسطه مواضع بایدن بسیار تیره شد و ایالات متحده روسیه را متهم به سمپوت الکسی ناوالنی کرد و به‌دنبال آن تحریم‌های ضد روسی را وضع کرد، اما با وجود این مواضع ترم این هفته بایدن، آن‌هم چند روز مانده به دیدار با پوتین، قابل ملاحظه است که می‌تواند پیامی برای مسکو باشد که اگر فرمت واشنگتن را رعایت کند،

کاخ سفید رویکرد تقابلی با آن را دنبال نخواهد کرد. البته پوتین در تحلیل اظهارات جدید بایدن معتقد است این یک رویکرد حرفه‌ای پیش از دیپلماسی است که بایدن از آن بهره برده و در واقع با کاهش تنش‌ها به‌دنبال فراهم‌کردن شرایطی مطلوب برای کسب منافع حداکثری در مذاکره است؛ اگرچه رئیس‌جمهور روسیه بر این باور است که قریب این رفتار را نمی‌خورد. با وجود این برابند صحبت‌های بایدن نشان می‌دهد که با تکیه بر اهرم فشار حقوق بشری، دنبال آن است که منافع حداکثری را در مذاکرات امروز جست‌وجو کند. از همین‌رو با صراحت سیاست‌های روسیه را هانجران با سیاست‌های جهانی می‌خواند و با وجود این تأکید دارد که هیچ تضمینی وجود ندارد که او بتواند رفتارهای یک کشور یا یک فرد را تغییر دهد و از این‌رو می‌داند که مسکو رفتارش را برای رضایت آمریکا تغییر نخواهد داد. او هم معتقد است روابط دو کشور در نقطه پایینی قرار گرفته اما طیف وسیعی از موضوعات از کنترل تسلیحاتی، تغییرات آب‌وهوایی، اوکراین، حملات سایبری و نور استریم ۲ تا موضوعات دیگری مانند برجام، سوریه، کره‌شمالی، قطب شمال و البته بحث الکسی ناوالنی وجود دارد که می‌تواند موضوع این مذاکرات باشد و در رابطه با آن گفت‌وگو شود. در این میان همچنان مشخص نیست که سکا‌ناداران کاخ سفید و کرملین در حاشیه این دیدار کنفرانس مطبوعاتی مشترک دارند یا یک‌نفره؛ چراکه از یک سو خبرگزاری‌هایی مانند روتیتز و بلومبرگ به نقل از منابع آگاه آورده‌اند که جو بایدن قصد دارد پس از دیدار با ولادیمیر پوتین، کنفرانس مطبوعاتی جداگانه‌ای را برگزار کند و این در حالی است که از سوی دیگر کاخ ریاست‌جمهوری روسیه معتقد است مانعی برای برگزاری کنفرانس مطبوعاتی مشترک وجود ندارد و پوتین برای برگزاری کنفرانسی مشترک با شریک آمریکایی‌اش آماده است. در پایان باید به این نکته توجه داشته باشیم، همان‌طور که سخنگوی کرملین معتقد است، نمی‌توان انتظار داشت که پس از این دیدار تمامی اختلافات میان مسکو و واشنگتن حل‌وفصل شود؛ اما از سویی این دیدار می‌تواند به نقطه عطفی برای آغاز گفت‌وگوها و همکاری‌های دو کشور در دوران بایدن و پوتین تبدیل شود. هفته آینده «در حوالی میدان سرخ» به بررسی نتایج این نشست خواهیم پرداخت.